

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

07 04 20 17 р.

№ 568

Про завершення
II (концептуально-діагностичного) етапу
дослідно-експериментальної роботи
на базі навчально-виховного комплексу-ліцею
№ 100 м. Дніпро

Відповідно до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 114, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 травня 2002 року за № 428/6716 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 23 листопада 2009 року № 1054), наказу Міністерства освіти і науки України від 17 січня 2015 року № 26 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі навчально-виховного комплексу-ліцею № 100 м. Дніпропетровська», на підставі висновків комісії з питань дослідно-експериментальної роботи у навчальному процесі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України від 25 серпня 2016 року (протокол № 5) та з метою продовження дослідно-експериментальної роботи

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити як такі, що додаються:

1) звіт про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи за темою «Розробка моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу» на базі навчально-виховного комплексу-ліцею № 100 м. Дніпро за вересень 2015 р. – серпень 2016 р.;

2) програму III (формульовального) етапу дослідно-експериментальної роботи за темою «Розробка моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу» на базі навчально-виховного комплексу-ліцею № 100 м. Дніпро на вересень 2016 р. – серпень 2017 р.

2. Інституту модернізації змісту освіти забезпечити надання організаційної та науково-методичної допомоги педагогічному колективу експериментального навчального закладу щодо проведення дослідно-експериментальної роботи.

3. Комісії з питань дослідно-експериментальної роботи у навчальному процесі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України заслухати у серпні 2017 року звіт експериментального навчального закладу про завершення III (формульовального) етапу дослідно-експериментальної роботи.

4. Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації надавати допомогу експериментальному навчальному закладу у забезпеченні необхідних умов щодо організації та проведення дослідно-експериментальної роботи.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П. К.

Міністр

Лілія Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки

0404.20/17р. № 568

Звіт

**про завершення II (концептуально-діагностичного етапу
(вересень 2015 р.– серпень 2016 р.)**

**з дослідно-експериментальної роботи за темою
«Розробка моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на
засадах компетентнісного підходу»
на базі НВК-ліцею № 100 м.Дніпро
за вересень 2015 р. – серпень 2016 р.**

Відповідно до програми дослідно-експериментальної роботи на 2015-2018 роки «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі комунального закладу освіти навчально виховного комплексу № 100 «загальноосвітнього навчального закладу I-II ступенів – ліцею» основними завданнями II (концептуально-діагностичного) етапу експерименту визначено:

- розробка концептуальних засад моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу;
- підбір методик та описів діагностичного інструментарію;
- визначення психолого-педагогічного супроводження експерименту;
- проведення діагностики рівня педагогічної компетентності педагогічного колективу ліцею з проблеми дослідження;
- психолого-педагогічна діагностика рівня сформованості ключових компетентностей (загальнокультурна, комунікативна, громадянська, здоров'язбережувальна, соціальна, підприємницьката інформаційно-комунікаційна);
- визначення критеріїв та показників рівнів сформованості ключових компетентностей ліцеїстів;
- підготовка та проведення розширеного засідання педагогічної ради на тему «Основні завдання та зміст навчально-виховного процесу з розробки моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу»;
- розробка моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу;
- стратегічне планування науково-методичної та навчально-виховної роботи ліцею відповідно до завдань дослідно-експериментальної роботи і результатів діагностики;
- проведення науково-практичного семінару «Організаційні психолого-педагогічні умови розробки моделі багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу»;
- підведення підсумків другого (концептуально-діагностичного) етапу.

Для науково-методичного забезпечення експерименту, створення методичної бази та комплексного моніторингу дослідження були розроблені теоретико-методичні засади дослідно-експериментальної роботи, проведено відбір методик та технологій дослідження змісту моніторингу експерименту.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять: концептуальні положення особистісно орієнтованого (І. Бех), діяльнісного (О. Леонт'єв, С. Максименко, С. Рубінштейн), компетентнісного (О. Савченко, М. Головка, О. Топузов, Т. Засекіна, М. Бурда, О. Пометун, Ю. Жук, Л. Величко, Н. Голуб) наукових підходів; наукове розуміння філософських, психолого-педагогічних поглядів на педагогічну інноватику (К. Ангеловські, І. Богданова, Л. Даниленко, І. Дичківська, В. Загвязинський, Д. Пузіков); провідні ідеї науковців з формування готовності освітян до інноваційної діяльності та розуміння ними досвіду впровадження нових освітніх технологій (І. Гавриш, О. Гончарова, Л. Петриченко, О. Пехота, О. Савченко); система психолого-педагогічного проектування освітнього простору навчального закладу (В. Киричук), методика педагогічної оцінки творчих здібностей учнів на основі методик, запропонованих ученими Л. Артемовою, М. Зуболій, О. Кононко, Г. Костюком, М. Левківським, В. Оржеховською, В. Радул, М. Сметанским, І. Сиротенко, С. Сисоевою, дослідження психології здібностей психологами І. Аверіною, Б. Ананьєвим, Д. Богоявленською, Н. Вераксом, О. Кульчицькою, Н. Лейтесом, О. Леонт'євим, А. Матюшкіним, В. Моляко, О. Музикою, Я. Пономарьовим, Р. Семеновою, М. Холодною, Г. Чистяковою, Н. Шумаковою, Е. Щєблановою, В. Юркевич.

Методи дослідження:

- теоретичні – теоретичний аналіз наукової літератури для з'ясування сутності формування інноваційного простору та умов для самореалізації учнів у багатопрофільному ліцеї; порівняння, синтез, індукція та дедукція, класифікація, систематизація й узагальнення отриманих даних;

- емпіричні – анкетування, бесіда, вивчення індивідуального навчального плану, програм навчальних предметів спеціальних курсів, курсів за вибором, факультативних курсів, виховних програм із формування умов для самореалізації та професійного самоусвідомлення учнів, нормативно-правової документації, спостереження, інтерв'ю, опитування, тестування, оцінювання;

- математичні та статистичні – ранжування, моделювання, обробка одержаних даних із використанням комплексу програмного забезпечення для прогностичної аналітики SPSS;

- основний метод дослідження □ педагогічний експеримент.

Для дослідження рівня сформованості ключових компетентностей учнів використовувалась система психолого-педагогічного проектування В.О.Киричука (програмний комплекс «Універсал»), тест інтелекту Е.Вандерліка, Методика ШТУР, культурно-вільний тест на інтелект (CFIT), а

також апробаційні матеріали відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

- Життєва активність – анкети заповнюють учні та класні керівники (В.О. Киричук);
- «Вади особистісного розвитку учнів» - анкети заповнюють діти (В.О.Киричук)
- Навчальна активність - анкети заповнюють діти (В.О. Киричук)
- Ставлення батьків – анкети заповнюють батьки (В.О. Киричук)
- Домінуюча складова - анкети заповнюють діти (В.О. Киричук)
- Ціннісні пріоритети - анкети заповнюють діти (В.О. Киричук)
- КОТ (Короткий орієнтовний, відбірковий тест, В.Н. Бузін, Е.Ф. Вандерлік) – 10-11 класи
- Методика ШТРР – шкільний тест розумового розвитку (К.М.Гуревич, М.К.Акімова, Е.М.Борисова, В.Г.Зархин, В.Т.Козлова, Г.П.Логінова) – 6-9 класи
- Культурно-вільний тест на інтелект (CFIT) Р. Кеттела – 1-5 класи.

Для дослідження предметних компетенцій учнів були проведені моніторингові зрізи з основних предметів.

Для здійснення діагностики педагогічної компетентності педагогічного колективу з проблематики дослідження були застосовані тести:

- методика оцінки роботи вчителя (Моруа). Автор методики Л.М.Мітіна;
- діагностика синдрому «вигорання» в професіях системи «людина - людина» - лабораторія профільного навчання і профконсультацій Інституту педагогіки НАПН України;
- оцінка професійної спрямованості особистості вчителя – лабораторія профільного навчання і профконсультацій Інституту педагогіки НАПН України.

Для визначення професійних здібностей учнів були використані такі тести:

- тест професійної спрямованості особистості Д. Голанда;
- діагностика професійних установок підлітків – І.М. Кондаков;
- опитувальник професійних намірів - лабораторія профільного навчання і профконсультацій інституту педагогіки НАПН України.

У ході діагностико-концептуального етапу досліджено, які *методи, на думку вчителів, слід використовувати оцінюючи рівні сформованості компетентностей.*

За результатами другого етапу дослідно-експериментальної роботи:

1. Розроблена структура ключової компетентності «уміння вчитися»

№	Назва складової уміння вчитися	Зміст
1	Поняття і осмислення важливості уміння вчитися	Створення передумов для самонавчання. Формування потреби самонавчання, яка може виникнути на

		основі внутрішньої і зовнішньої мотивації
2	Уміння самостійно планувати навчальний процес	
2. 1.	Здатність визначити навчальні цілі	Важлива складова уміння вчитися, яка допомагає з'ясувати, що учень хоче досягти, які результати отримати
2. 2.	Відібрати стратегії для досягнення запланованих цілей	Учень на когнітивному рівні розуміє різноманітність існуючих стратегій, але обирає потрібну для досягнення мети і поєднання її з існуючим вже досвідом
2. 3.	Здатність самостійно організувати навчальний процес	Містить 5 основних елементів: 1) здатність планувати часові ресурси, тобто, вибрати вдалий час для ефективної роботи і відпочинку; 2) створення сприятливого навчального середовища; 3) зосередження уваги на навчанні, мобілізація внутрішніх сил на цілеспрямоване і свідоме навчання, активізація вже набутих знань; 4) пошук і відбір інформаційних джерел як додаткового навчального матеріалу; 5) вибір стратегій навчання: застосування методів навчання, які ґрунтуються на знаннях про індивідуальні типи інтелекту і стилів навчання; використання стратегій дієвого запам'ятовування, включаючи способи отримання інформації, її обробки та використання на практиці; контроль засвоєння навчального матеріалу, спостереження за індивідуальними успіхами у навчанні, розумінні навчального матеріалу
2. 4.	Здатність адекватно оцінити і проаналізувати навчальний процес (метакогнітивний аналіз)	Можливість учня визначити відмінність між запланованою метою навчання і отриманими результатами. Здатність зрозуміти свої здібності та можливості у виявленні і розв'язанні проблем, контролювати ефективність обраних стратегій навчання, давати оцінку цим діям, враховуючи успіхи і невдачі

2. *Сформульовані критерії рівнів володіння предметною компетентністю.* Здобуті в процесі навчання компетентні сні результати характеризуються такими якісними ознаками, як рівень, глибина і міцність засвоєння навчального матеріалу, ступінь володіння предметною галуззю, усвідомлення світоглядних переконань і ціннісних орієнтацій й утворюють три складники предметної компетентності: *когнітивний, діяльнісний і ціннісний.*

У когнітивній галузі засвоєння змісту навчального матеріалу (за класифікацією Б.С. Блума) виділено такі групи рівнів сформованості:

- 1) знання фактів, принципів, процесів у різних предметних галузях;
- 2) розуміння суті означень основних концептів предметної галузі;
- 3) застосування здобутих знань у різних пізнавальних ситуаціях;
- 4) аналіз як здатність структурувати знання, щоб розуміти їхню загальну організаційну структуру;
- 5) синтез як здатність поєднувати окремі елементи знань у ціле, що має нову якість;
- 6) оцінювання як процедура зіставлення різних знань, що веде до оцінних суджень і узагальнень про якість основних концептів певної предметної галузі.

3. Розроблена модель багатопрофільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу. В основу моделі закладені наукові дослідження науковців Інституту педагогіки, зокрема використано модель інформаційного забезпечення управління якістю освіти в багатопрофільному ліцеї, модель інноваційного розвитку навчального закладу, педагогічні умови реалізації багатопрофільності.

Багатопрофільність необхідно вимагає розширення освітнього середовища ліцею, перетворення його на освітній простір, що відбуватиметься шляхом розкриття і реалізації як внутрішнього освітнього потенціалу закладу (розвиток педагогічного колективу – оволодіння методиками навчання суміжних предметів, курсів за вибором, факультативів і гуртків та ін., ефективніше використання навчальних приміщень, навчального обладнання, реалізація освітнього потенціалу батьків), так і шляхом цілеспрямованого залучення зовнішніх ресурсів – громади, суспільства.

За основу функціонування моделі багатопрофільного ліцею як школи нового типу взято практику й теорію запровадження *динамічних профільних груп*, що передбачає формування груп в межах одного класу, або між класних з поглибленим вивченням навчального(них) предмета(тів). Динамічні групи створюються за профілями, а базові предмети вивчаються всіма учнями. Зазначена модель будується на внутрішньошкільних принципах профілізації, що передбачають використання освітніх ресурсів ліцею з урахуванням інтересів і життєвих планів учнів, їхніх можливостей наявної навчально-методичної, матеріальної бази та інших ресурсів.

Комплексний психолого-педагогічний моніторинг готовності учнів до взаємодії під час дослідно-експериментальної роботи продемонстрував високий рівень готовності учнів до участі у дослідженні. Це може пояснюватися інноваційним простором ліцею, де діти, батьки та педагоги беруть активну участь у різноманітних творчих, наукових та соціальних проєктах.

Проведені засідання педагогічних, науково-методичних рад, під час яких здійснено аналіз діагностики та розроблена модель багатoproфільного ліцею як школи нового типу на засадах компетентнісного підходу. Ведеться робота із розробки програм спеціальних курсів, курсів за вибором, факультативних курсів для учнів. Готується до видання посібник «Концептуальні засади моделі багатoproфільного ліцею як нової школи на засадах компетентнісного підходу».

Досвід роботи в експерименті було оприлюднено на всеукраїнській виставці «Інноватика сучасної освіти в Україні» та на конференції в Дніпропетровському обласному інституті педагогічної освіти.

Під час науково-практичного семінару «Організаційні психолого-педагогічні умови реалізації моделі багатoproфільного ліцею» було розглянуто модель багатoproфільного ліцею з позиції психолого-педагогічного проєктування та розроблено дидактичний, методичний, управлінський та виховний аспекти механізму впровадження моделі у практику роботи.

На розширеній педагогічній раді «Основні завдання та зміст навчально-виховного процесу щодо розробки та реалізації моделі багатoproфільного ліцею» було вирішено:

- формувати ключові компетентності учнів, які репрезентуються сформованістю у суб'єктів поняття «компетентність» як єдності, де науково орієнтовна основа дії визначає логіку її практичного виконання, яка полягає в інтелектуально-моральній саморегуляції, спрямованій на ефективне вирішення суб'єктом певних життєвих проблем;

- через використання компетентнісного підходу забезпечити різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності;

- спиратися на педагогіку партнерства між учнем, учителем та батьками, орієнтуватися на потреби учня в освітньому процесі;

- системно застосовувати ІКТ у навчально-виховному процесі, що суттєво розширить можливості педагога, оптимізує управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності;

- запровадити динамічні профільні групи;

- ґрунтуватися під час організації НВП на формуванні 10 ключових компетентностей (визначаючи компетентнісний потенціал кожного предмету у їх формуванні).

Для підготовки програм, навчально-методичного забезпечення курсів за вибором, спеціальних курсів, факультативів з проблематики експерименту на базі методичних комісій створені авторські колективита творчі ґрупи.

Індивідуальний штатний розпис ліцею на 2015 – 2018 роки (період дослідно-експериментальної роботи) забезпечив системність у розподілі управлінських, виконавських функцій учасниками навчально-виховного процесу, а підготовка проекту експериментального навчального плану ліцею на 2016-2017 навчальний рік – системний підхід у формуванні варіативної частини навчального плану.

Підсумки діагностично-концептуального етапу експерименту було підведено на педагогічній нараді «Результати роботи НВК-ліцею № 100 у 2015-2016 навчальному році»!

О.М.Топузов

І.О.Рижикова

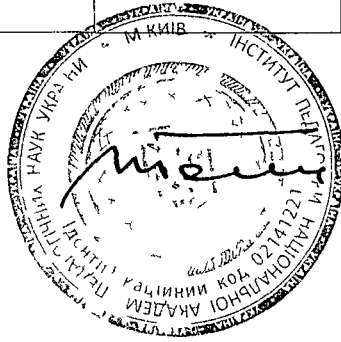
Комп'ютерна
Ірина
Вансеніва СВ.

Програма
III (формульованого) етапу
дослідно-експериментальної роботи за темою
«Розробка моделі багатопрофільного ліцею як школи нового типу
на засадах компетентнісного підходу»
на базі НВК-ліцею № 100 м. Дніпро
на вересень 2016 р. – серпень 2017 р.

з/п	Зміст	Відповідальні виконавці	Дата виконання	Очікувані результати
1.	Практичне оволодіння сучасними педагогічними технологіями та методиками на реалізацію основної мети дослідно-експериментальної роботи	Науковці Інституту педагогіки, педагогічний колектив ліцею	протягом етапу	Активізація педагогічних кадрів, скоригована модель науково-методичної роботи в ліцеї.
2.	Проведення діагностування, комплексного моніторингу для визначення динаміки розвитку в учнів ключових компетентностей	Науковці Інституту педагогіки, педагогічний колектив ліцею	протягом етапу	Наукове обґрунтування - експериментальна перевірка.
3.	Розробка комплексних цільових програм реалізації завдань напрямів дослідно-експериментальної роботи в ліцеї	Науковці Інституту педагогіки, педагогічний колектив ліцею	протягом етапу	Визначення умов, що забезпечують ефективність навчально-виховного процесу
4.	Розробка, науково-методичне забезпечення програм, спеціальних курсів, курсів за вибором, факультативних курсів для учнів початкової, основної, старшої школи в ліцеї.	Науковці Інституту педагогіки, педагогічний колектив ліцею	січень-квітень 2017 р.	Визначення умов, що забезпечують результативність дослідження.
5.	Підготовка практико-орієнтованого посібника «Реалізація моделі	Науковці Інституту педагогіки,	січень 2017 р.	Збірник матеріалів.

багатoproфiльного лицею на засадах компетентного пiдходу»	педагогiчний колектив лицею		
--	-----------------------------------	--	--

Науковий керiвник

О.М.Топузов

Коломацький
Топузов
Олександр